

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Кафедра історії Центральної та Східної Європи
і спеціальних галузей історичної науки

«Історія зарубіжних слов'ян (XX – початку XXI ст.)».

Навчально-методичний посібник
для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальності 032 «Історія та археологія».

Івано-Франківськ – 2024

УДК 94 (4 – 11)
ББК 63.3 (0)
В – 54

Комар В. Л. Історія зарубіжних слов'ян (XX–початку XXI ст.). Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 032 «Історія та археологія». Івано-Франківськ, 2024. 78 с.

У методичному посібнику на основі вітчизняної та іноземної наукової літератури і джерел пропонується короткий огляд політичного, соціального, економічного та культурного розвитку слов'янських країн і народів у XX–початку XXI ст.

Посібник рекомендований для студентів спеціальності 032 «Історія та археологія» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Рецензенти:

кандидат історичних наук, доцент,

Вітенко Микола Дмитрович

Доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи

і спеціальних галузей історичної науки

Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника (ПНУ)

кандидатка історичних наук, доцентка

Стефанюк Галина Василівна

доцентка кафедри історії Центральної та Східної Європи

і спеціальних галузей історичної науки

Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника (ПНУ)

Рекомендовано до друку Вченою Радою Факультету історії, політології і міжнародних відносин

Прикарпатського національного університету

імені Василя Стефаника

(протокол № __ від “__” _____ 2024 р.)

Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника

ЗМІСТ

Вступ до вивчення дисципліни.....	4
Програма курсу.....	9
Програмові вимоги.....	13
Як готуватися до семінарського заняття.....	15
Плани семінарських занять і методичні рекомендації.....	16
Рекомендована література.....	29

ВСТУП ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Історія зарубіжних слов'ян (XX–початку XXI ст.). (курсу) є обов'язковим компонентом передбаченим освітньою навчальною програмою, затвердженою до виконання МОН України для здобуття кваліфікаційного рівня бакалавр зі спеціальності 032 «Історія і археологія».

Передбачає короткий і змістовний аналіз схеми підготовки студентів згідно навчальної програми з курсу. Лекційні та семінарські заняття допоможуть студентам глибше засвоїти вузлові питання історичного розвитку народів цього регіону, ознайомитися з джерелами та історіографією. На семінарських заняттях студенти оволодівають основами наукового дослідження, навчаються самостійно оцінювати історичні події, висловлювати і аргументувати власні думки.

Мета дисципліни полягає в тому, щоб, спираючись на методологічні принципи історичної науки, використовуючи найновіші здобутки історіографії, сформувані у студентів-істориків знання про головні етапи та події в історії слов'янських народів. Розглянути основні соціальні, економічні, політичні, етно-конфесійні та культурні процеси у східноєвропейському регіоні, проаналізувати труднощі, здобутки та специфіку в процесі формування державності слов'янських народів.

У результаті вивчення навчального курсу студенти повинні оволодіти наступними компетентностями:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК).

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 6. Здатність використовувати різні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання.

ПРН-1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН-2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН-4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН-6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН-7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН-8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН-11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН-13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН-14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

Навчальна програма курсу завершується заліком. Вона передбачає проведення 12 лекцій (24 години), 18 семінарських занять (36 годин), та 30 годин самостійної роботи для денної форми навчання та проведення 3 лекцій (8 годин), 6 семінарських занять (12 годин), та 70 годин самостійної роботи для заочної форми навчання.

Розрахунок максимальної підсумкової оцінки з навчальної дисципліни здійснюється згідно кредитно-модульної системи. Максимальна кількість балів, яку можуть одержати студенти під час виконання різних видів робіт становить:

Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4	Всього
Поточний контроль	Контрольні роботи	Самостійна робота	Екзамен	
25 балів	15 балів	10 балів	50 балів	100 балів

Поточний контроль знань

Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим.

Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за роботу на семінарських заняттях становить 25 балів.

Контрольна робота

Впродовж роботи над вивченням дисципліни передбачено проведення контрольної роботи.

При цьому за контрольну роботу студент може одержати 30 балів. Написання контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки при заліку. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом на семестр з даної дисципліни. Такий студент має змогу скласти залік за талоном № 2, але для цього він повинен виконати передбачене кафедрою завдання.

Контрольна робота передбачає формулювання тестових завдань.

Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вироблення студентами навичок і вміння працювати з літературою, віднаходити головні, стержневі аспекти проблем, що потребують твердого засвоєння, здатності визначити свою позицію щодо дискусійних ідей чи концепцій і аргументовано її обґрунтувати.

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми курсу в цілому, так і деяких розділів тем, написання рефератів, підготовка реферативних матеріалів з наукових публікацій по важливих проблемах даної навчальної дисципліни.

Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді проведення колоквиуму чи написання реферату.

Самостійна робота студента має на меті закріпити і поглибити набуті студентом знання і вміння у процесі вивчення дисципліни. Навчити студента науково грамотно оформити підготовлені ним матеріали.

Екзамен

Екзамен проводиться як правило у тестовій формі. Максимальна кількість балів, яку можна здобути на екзамені 50. На екзамен виносяться всі питання програмових вимог з нормативного курсу.

Студентам для того щоб бути допущеним до семестрового екзамену необхідно виконати всі 3 змістові модулі і при цьому набрати не менше 25 балів. У випадку якщо сума балів буде меншою, студент за рішенням кафедри і погодженням із викладачем повинен “відпрацювати” заборгованість по певному змістовому модулю. Лише після успішного “відпрацювання” він отримує право написати екзамен згідно талону № 2. Якщо упродовж терміну визначеного деканатом факультету історії, політології і міжнародних відносин “відпрацювання” не буде виконано, то такого студента може бути відраховано. Студент, який за підсумками змістових модулів та екзамену набрав менше 50 балів вважається таким, що не виконав навчального плану і повинен перездати екзамен згідно талону №2. У випадку повторного негативного написання екзаменаційної роботи студент складає екзамен згідно талону № 3 в присутності екзаменаційної комісії. У випадку здобуття і тут негативної оцінки, такого студента буде відраховано.

У зв'язку із військовими діями, перебуванням студента за межами України, іншими поважними обставинами, наявність яких підтверджується відповідними документами, Вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника передбачено можливість складання екзаменів у вигляді тестування у дистанційній формі навчання <https://d-learn.pnu.edu.ua/> . Також у вигляді тестування може відбуватися здача іспиту за талонами № 2 та № 3.

Політика курсу

Відвідування занять і виконання навчального навантаження студентами. Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим.

Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії.

Академічна доброчесність:

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Шкала перерахування оцінок

Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
90-100	відмінно	5	A	зараховано
81-89	добре	4	B	
71-80			C	
61-70	задовільно	3	D	
51-60			E	
25-50	Допускається до здачі іспиту			
0-25 (0-50) (за роботу в семестрі)	незадовільно (оцінка автоматично виставляється у відомість)	2	FX	Не зараховано
Сума балів по талону № 1, 2 0-50	незадовільно	2	FX	
Сума балів по талону № 3 0-50	незадовільно	2	F	

У науково-методичному посібнику особливу увагу відведено планам семінарських занять, наведено стислі методичні вказівки, які допоможуть студентам опрацювати наукову літературу, проаналізувати конкретні джерела, звернути увагу на вузлові проблеми, дати відповіді на поставлені запитання. Окремо перераховано питання для самостійної роботи студентів, список рекомендованих джерел та літератури до цілого курсу.

ПРОГРАМА КУРСУ
«Історія зарубіжних слов'ян (XX – початку XXI ст.)»
 для студентів III курсу
 Спеціальності 032 «Історія та археологія»

Перша світова війна. Початок Великої війни, політичні цілі учасників і зовнішні орієнтації. Крах європейських імперій і утворення незалежних держав. Російська імперія в роки війни. Революція 1917 р. у Росії. Більшовицький переворот: зміна векторів російської політики.

Польське питання в роки війни. Поляки на фронтах війни. Польський національний рух у країні й в еміграції. Проголошення незалежності Польщі. Революція 1917 р. у Білорусі. Політична боротьба. Проголошення національних республік.

Чеські і словацькі землі в роки війни. Поляризація чеських і словацьких політичних сил: два центри еміграції. "Чехословакізм". Чеська мафія. Чехословацька національна рада і Празький національний комітет. Словацька ліга. Проголошення Чехословацької Республіки.

Хорватські і словенські землі в роки війни. Політичні орієнтації хорватських і словенських партій. Антивоєнні рухи. Хорватська і словенська політична еміграція. Зростання антиавстрійських настроїв. Югослов'янський комітет. Корфська декларація. Становище Боснії і Герцеговини.

Сербія і Чорногорія під час війни. Окупація Сербії і Чорногорії. Салонікський фронт. Сербська і чорногорська еміграція. Політика Антанти у питанні об'єднаної югослов'янської держави. Звільнення Сербії і Чорногорії. Усунення короля Ніколи. Проголошення Держави Словенців, Хорватів і Сербів. Виникнення Королівства Сербів, Хорватів і Словенців.

Участь Болгарії у війні. Антивоєнні настрої і соціальна боротьба. Капітуляція Болгарії і зміна владних структур. Македонське питання в роки війни. Національний рух македонців.

Утворення і розвиток незалежних держав. Білорусь у складі СРСР. Проголошення РСРБ та формування її кордонів. Радянська система. Соціально-економічний розвиток. Проблема Західної Білорусі.

Формування території і кордонів Польської Республіки. Польсько-українська і польсько-радянська війни. Ризький договір. Парламентська демократія. Соціально-економічні реформи. Державний переворот 1926 р., "санаційний" режим. Становище національних меншин. Зовнішня політика Польщі: між Німеччиною і СРСР. Пакт Молотова-Ріббентропа. Агресія проти Польщі.

Становлення Чехословацької Республіки. Проблема кордонів. Політична система та суспільство. Конституція 1920 р. Підкарпатська Русь у складі ЧСР. Словацьке суспільство та його політики. Ідеологія чехословакізму. Німецька меншина. Політична боротьба 1930-х років. Культурне життя. Зовнішня політика ЧСР. Мюнхенська угода. Поділ Чехословаччини.

Болгарія в умовах післявоєнної кризи. Боротьба за владу. Уряд БЗНС і його реформи. Державний переворот 1923 р. і вересневе повстання. Соціальні конфлікти і політична боротьба. Державні перевороти 1934-1935 рр. Режим

особистої влади Бориса III. Зовнішня політика болгарських урядів. Культурний розвиток.

Королівство Сербів, Хорватів, Словенців та проблема його кордонів. Державно-політичний устрій. Суспільство Королівства СХС. Соціальна і міжнаціональна боротьба. Хорватський національний рух. Державний переворот 1929 р. і проголошення Королівства Югославія. Ідеологія "югославізму". Сербська домінація. Становище хорватів, словенців, чорногорців, македонців. Українці в Югославії. Зміна зовнішньополітичної орієнтації країни. Сербо-хорватська угода. Політична криза на початку Другої світової війни. Культурне життя народів Югославії.

Німецько-радянська війна. Рух Опору в окупованих країнах. Політичні орієнтації Руху Опору. Зміни суспільної свідомості народів регіону в роки війни. Антигітлерівська коаліція. Центрально-Східна Європа в політиці Великої Трійки. Розгром Німеччини та її сателітів, геополітичні зміни в регіоні. Встановлення режимів "народної демократії".

Польське суспільство в роки війни: соціальні і свідомісні зрушення. Окупаційний режим на польських землях. Польський еміграційний уряд і Рух Опору на окупованих землях. Політика СРСР у польському питанні. Польсько-радянський договір 1941 р. Поляки у СРСР. Розрив відносин СРСР з еміграційним урядом. Польське питання на міжнародній арені. Варшавське повстання. Вступ Червоної Армії на територію Польщі і встановлення режиму "народної демократії".

Чеські землі і Словаччина під час війни. Гітлерівська політика в протектораті Богемія і Моравія. Два центри чеської еміграції. Рух Опору. Чеське суспільство часів війни. Політика еміграційного уряду Чехословаччини. Чесько-словацькі стосунки. Словацька держава: устрій і політика. Словацька еміграція. Словацька Національна рада. Національне повстання 1944 р. Утворення Національного фронту чехів і словаків. Визволення Словаччини і Чехії. Празьке повстання 1945 р. Відновлення Чехословацької Республіки.

Болгарія. Окупація Західної Фракії, Вардарської Македонії і Східної Сербії. Розгортання Руху Опору. Програма Вітчизняного фронту і боротьба БРП за її реалізацію. Легальна опозиція. Питання Балканської федерації. Політична криза 1943-1944 рр. Вересневий переворот 1944 р. та його наслідки.

Югославія: окупація і розчленування. Утворення Незалежної Держави Хорватія. Сербо-хорватський конфлікт. Політика Німеччини, Італії, Болгарії та Угорщини на окупованих теренах. "Новий порядок" і ставлення суспільства до нього: національні і політичні аспекти. Югославський еміграційний уряд та його політика. Четники в Русі Опору. Діяльність Компартії Югославії, партизанський рух. Утворення комуністичних органів влади. Югославське питання в політиці держав Антигітлерівської коаліції. Угоди Тіто-Шубашич. Утворення і діяльність Тимчасового уряду. Визволення Югославії.

Режим "народної демократії". Перетворення 1944 - 1947 рр. Наступ комуністичних сил. Комінформбюро. Радянсько-югославський конфлікт та його наслідки. Сталінізація країн регіону. Формування соціалістичного блоку: РЕВ, Варшавський Договір. Лібералізація комуністичних режимів. Суспільно-політичні кризи і повстання в країнах соціалістичного табору. Радянсько-

албанський конфлікт та радянсько-румунські суперечності. Пошуки економічних важелів розвитку. "Празька весна" 1968 р. "Доктрина Брежнєва". Антикомуністична опозиція та еміграція. Польська криза 1980-1981 рр. Горбачовська "перебудова" у СРСР. "Ерозія" тоталітарних режимів.

Білорусь у складі СРСР. Суспільно-політичний розвиток. Проголошення незалежності Республіки Білорусь.

Польська Республіка після війни: нові кордони, соціально-економічні перетворення та політична боротьба. Референдум і вибори 1947 р. Акція "Вісла". Утвердження комуністичної диктатури. Репресії. Конституція ПНР. Стосунки держави і церкви. Суспільно-політична криза 1956 р. Лібералізація режиму та її обмеження. Економічний розвиток і соціальні зміни. Суспільна свідомість й культурне життя. Суспільно-політична кризи 1968 і 1970 р. Режим Е.Герека. Виникнення і діяльність політичної опозиції. Криза 1980-1981 рр. "Солідарність". Пошуки шляхів виходу з кризи. Воєнний стан. "Ерозія" тоталітарного суспільства. Угода "круглого столу".

Чехословацька Республіка. Режим "народної демократії". Лютневий переворот 1948 р. і встановлення тоталітарного устрою. Репресії проти опозиції. Чесько-словацькі стосунки. Соціально-економічні зміни. Суспільна свідомість та комуністична ідеологія. "Відлига" і суспільство Чехословаччини. Зростання опозиційних настроїв. Формування ідеології "демократичного соціалізму". "Празька весна" 1968 р. Інтервенція країн Варшавського Договору у Чехословаччину. Московський договір. Репресії проти опозиції. Боротьба з дисидентським рухом. Хартія-77. Чесько-словацька еміграція. Суспільна свідомість. Економічна стагнація. Словацьке питання. Назрівання кризи тоталітарного режиму.

Болгарія. Політична боротьба у 1940-х роках. Проголошення республіки. Суспільні реформи 1944-1947 рр. Болгаро-югославські суперечності. Становлення тоталітарного устрою. Репресії 1949-1953 рр. Формування режиму Т.Живкова. Спроби реформ 1970-80-х років. Кризові явища, міжетнічні стосунки та "відроджувальний процес". Початок формування опозиції. Суспільна свідомість і культурне життя. Спроби демократизації режиму.

Об'єднана Югославія. Утворення Федеративної Народної Республіки Югославія. Суспільно-політичні реформи. Формування режиму Й.Броз-Тіто. Радянсько-югославський конфлікт 1948 р. і його наслідки. Запровадження та функціонування системи "самоврядного соціалізму". Суспільство Югославії 1950-70-х років. Суспільно-політична криза і реформи 1960-70-х років. Й.Броз-Тіто. Зовнішня політика. Суспільно-політичні процеси 80-х років: економіка і політика. Міжнаціональні стосунки. Проблема Косово. Криза югославської федерації. Інтеграція і дезінтеграція. Початок демократичних перетворень і розпаду Югославії.

Білорусь. Початок демократичних реформ. Встановлення режиму О.Лукашенка. Соціально-економічний розвиток. Міжнародні позиції Білорусі.

Республіка Польща. Реформування устрою. Економічна трансформація: "шокова терапія". Розстановка політичних сил: два табори. Перетворення і суспільна свідомість. Конституція 1997 р. Зовнішня політика і взаємини з Україною. Польща у міжнародній політиці. Вступ до НАТО. Шлях до ЄС.

"Оксамитова" революція 1989 р. у Чехословаччині. Суспільні реформи у Чехо-Словаччині. Нова суспільно-політична система. Економічні зміни. Питання чехо-моравсько-словацької федерації. Політична криза у Словаччині. Проголошення суверенітету Словаччини. "Мирне розлучення" Чехії і Словаччини.

Чеська Республіка: територія і населення. Державно-політичний устрій. Політичні табори. Економіка і суспільне життя. Люстрації. Зовнішня політика. Вступ до НАТО.

Словацька Республіка: територія і населення, кордони, державно-політичний устрій. Політична боротьба. Конфронтація президентської і парламентської влади. Президентські вибори 1999 р. Національне питання. Ринкові реформи. Зовнішня політика, зв'язки з Україною.

Республіка Болгарія. Відставка Т.Живкова. Трансформація БКП та утворення нових політичних партій. Домовленості "круглого столу" і парламентські вибори 1990 р. Початок економічних реформ. Конституція 1991 р. Союз Демократичних Сил при владі. Декомунізація суспільства. Гальмування ринкових реформ. Фінансова криза 1996-1997 рр. та її політичні наслідки. Уряд Т.Костова. Зовнішня політика і стосунки з Україною.

Проголошення незалежності Словенії. Військова інтервенція проти Словенії. Державно-політичний устрій. Партії та угруповання. Ринкові реформи. Суспільство та його орієнтації. Взаємини з сусідами. Зовнішня політика Словенії.

Хорватська Республіка. Проблема кордонів і населення. Хорвато-сербський конфлікт і війна. Формування державних органів влади. Демократичні реформи. Стосунки з сусідами. Політична структура суспільства. Вибори 1999 р. Стан і перспективи хорватської економіки. Зовнішня політика Хорватії.

Республіка Македонія: проголошення незалежності, проблема кордонів і міжнародного визнання. Міжнаціональні стосунки. Соціально-господарський розвиток. Політична боротьба. Вибори 1998-1999 рр. та їх наслідки. Відносини з сусідніми країнами та зовнішньополітичні пріоритети.

Боснія і Герцеговина. Референдум 1992 р. Проголошення незалежності. Міжетнічні стосунки і конфлікти. Міжнаціональна війна. Утворення мусульмано-хорватської федерації. Втручання міжнародного співтовариства. Дейтонські угоди. Федералізація Боснії і Герцеговини. Основні риси суспільно-політичного розвитку. Боснія і Герцеговина на міжнародній арені.

Створення і розвиток Союзної Республіки Югославія. Сербо-чорногорська федерація та її державно-політичний устрій. Сербська домінація. Режим С.Мілошевича. Формування і діяльність опозиції. Ринкові реформи. Суспільні орієнтації сербів і чорногорців. Етнічні чистки у Косово. Сербо-албанський конфлікт і втручання НАТО. Запровадження міжнародного контролю в Косово. Сербо-чорногорські суперечності. Переворот 2000 р. Міжнародні позиції і зовнішня політика СРЮ.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
«Історія зарубіжних слов'ян (XX – початку XXI ст.)»
для студентів III курсу
Спеціальності 032 «Історія та археологія»

1. Початок Першої світової війни, політичні цілі учасників і зовнішні орієнтації.
2. Російська імперія в роки Першої світової війни.
3. Більшовицький переворот: зміна векторів російської політики.
4. Польське питання в роки Першої світової війни.
5. Проголошення незалежності Польщі.
6. Революція 1917 р. у Білорусі.
7. Чеські і словацькі землі в роки Першої світової війни.
8. Проголошення Чехословацької Республіки.
9. Хорватські і словенські землі в роки Першої світової війни.
10. Сербія і Чорногорія під час Першої світової війни.
11. Участь Болгарії у Першій світовій війні.
12. Македонське питання в роки Першої світової війни.
13. Білорусь у складі СРСР.
14. Формування території і кордонів Польської Республіки.
15. Польсько-українська і польсько-радянська війни.
16. Парламентська демократія в міжвоєнній Польщі.
17. Польща в період правління режиму «санації».
18. Становище національних меншин в міжвоєнній Польщі.
19. Зовнішня політика Польщі: між Німеччиною і СРСР.
20. Становлення Чехословацької Республіки.
21. Мюнхенська угода. Поділ Чехословаччини.
22. Болгарія в міжвоєнний період.
23. Королівство Сербів, Хорватів, Словенців.
24. Державний переворот 1929 р. і проголошення Королівства Югославія.
25. Культурне життя народів Югославії.
26. Агресія Німеччини на Польщу і початок Другої світової війни.
27. Німецько-радянська війна.
28. Рух Опору в окупованих країнах.
29. Окупаційний режим на польських землях.
30. Вступ Червоної Армії на територію Польщі та встановлення режиму «народної демократії».
31. Чеські землі і Словаччина під час війни.
32. Гітлерівська політика в протектораті Богемія і Моравія.
33. Словацька держава: устрій і політика.
34. Утворення Національного фронту чехів і словаків.
35. Визволення Словаччини і Чехії. Празьке повстання 1945 р.
36. Болгарія у Другій світовій війні.
37. Окупація та розчленування Югославії під час Другої світової війни.
38. Утворення Незалежної Держави Хорватія.
39. Сербо-хорватський конфлікт.

40. Діяльність Компартії Югославії, партизанський рух.
41. Визволення Югославії.
42. Режими «народної демократії» в слов'янських країнах після Другої світової війни.
43. Радянсько-югославський конфлікт та його наслідки.
44. Формування соціалістичного блоку: РЕВ, Варшавський Договір.
45. Польська криза 1980–1981 рр.
46. Білорусь у складі СРСР.
47. Проголошення незалежності Республіки Білорусь.
48. Народна Польща після війни: нові кордони, соціально-економічні перетворення та політична боротьба.
49. Операція «Вісла».
50. Конституція ПНР.
51. Криза 1980–1981 рр. в Польщі.
52. Профспілкове об'єднання «Солідарність» у Польщі.
53. Угода «круглого столу» в Польщі.
54. Лютневий переворот 1948 р. і встановлення тоталітарного устрою в Чехословаччині.
55. «Празька весна» 1968 р.
56. Інтервенція країн Варшавського Договору у Чехословаччину.
57. Становлення тоталітарного устрою в Болгарії після війни.
58. Формування режиму Тодора Живкова в Болгарії.
59. Утворення Федеративної Народної Республіки Югославія.
60. Формування режиму Й. Броз-Тіто в Югославії.
61. Радянсько-югославський конфлікт 1948 р. і його наслідки.
62. Початок демократичних перетворень і розпаду Югославії.
63. Утвердження О. Лукашенка в Білорусі.
64. «Шокова терапія» Бальцеровича в Польщі.
65. Зовнішня політика Республіки Польща і взаємини з Україною.
66. «Оксамитова» революція 1989 р. у Чехословаччині.
67. «Мирне розлучення» Чехії і Словаччини.
68. Чеська Республіка на сучасному етапі.
69. Словацька Республіка на сучасному етапі.
70. Республіка Болгарія на сучасному етапі.
71. Словенії на сучасному етапі.
72. Хорватська Республіка на сучасному етапі.
73. Республіка Македонія на сучасному етапі.
74. Боснія і Герцеговина на сучасному етапі.
75. Сербія на сучасному етапі.
76. Сербо-албанський конфлікт і проблема Косово.

ЯК ГОТУВАТИСЯ ДО СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

«Історія зарубіжних слов'ян (XX – початку XXI ст.)» – є невід'ємною складовою історії слов'янських народів, які пов'язані з українцями не лише традиціями співжиття в кордонах спільних держав, а й схожими елементами культури, а особливо мови. Тому вивчення цього предмету є актуальним завданням, бо пізнаючи своїх сусідів ми краще взаємо себе, що дасть нам можливість швидше знайти своє достойне місце у світовому співтоваристві.

Для оволодіння курсом використовуються різні форми і методи навчання. Однією із форм групових навчально-теоретичних занять є семінарське заняття. Готуючись до наперед визначених тем, студенти опрацьовують необхідні джерела і літературу і на їх основі складають тези виступів або пишуть реферати. Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою з дисципліни для студентів III курсу Факультету історії, політології і міжнародних відносин університету.

При підготовці до семінарського заняття слід насамперед ґрунтовно опрацювати запропоновану тему, використовуючи рекомендовані у списку літератури посібники і монографії. Це дасть можливість чітко усвідомити об'єкт дослідження, виділити основні блоки проблем, через призму яких слід висвітлювати цю тему. Після цього слід приступати до опрацювання джерел. Їх інтерпретація і є одним із основних завдань історичної науки. Розкриття окремих блоків-проблем слід підтверджувати історичними документами. До кожної проголошеної тези необхідно коротке підтвердження з посиланнями на джерело – документ. Цей виклад має завершуватися коротким проміжним висновком.

Доцільно також використовувати цитування монографій, а також ілюструвати погляди різних історичних шкіл та істориків на одну і ту ж проблему, висловлювати власні думки з цього приводу.

Підготовка до семінарського заняття не є справою одного дня. Слід ґрунтовно опрацювати запропоновану літературу, але, разом з тим, необхідно і самостійно докласти зусиль для того, щоб самому розшукати нові статті, опрацювати їх і ознайомити своїх колег з новинками в дослідженні згаданої проблеми. Такі виступи на семінарських заняттях безперечно матимуть успіх і високу оцінку.

У той же час історію неможливо вивчити лише на лекціях і семінарських заняттях. Необхідно багато читати і не лише спеціальної монографічної літератури, а й художніх творів. Література слов'янських народів, особливо XIX ст. по праву вважається світовим надбанням. Її багатство слід використовувати для кращого розуміння «духу» того часу, для розуміння ціннісних орієнтирів людини XIX ст. і тих повсякденних проблем, які заповнили думки людей того часу.

Відповідь на питання має бути стислою і лаконічною і обов'язково завершуватися загальним висновком, який логічно впливав би з тексту відповіді.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Семінарське заняття №1

План.

Відродження незалежної Польщі в 1918 – 1926 рр.

1. Формування органів влади і становлення політичної системи.
2. Боротьба за кордони II Речі Посполитої.
3. Конституція 1921 р. і утворення режиму «парламентської демократії».
4. Економіка відродженої Польщі.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Боже ігрище. Історія Польщі. Київ, 2008. 1079 с.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дильонгова Г. Історія Польщі 1795–1990. К. 2007. 237 с.
- Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 660 с.
- Комар В. Л. Концепція прометеїзму в політиці Польщі (1921–1939 рр.). Івано-Франківськ 2011. 360 с.
- Польша. Нарис історії. За ред. В. Менджецького та ін. Варшава, 2015. 365 с.
- Наленч Д., Наленч Г. Юзеф Пилсудский: легенды и факты. Москва, 1990.
- Ротшильд Дж. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. К., 2001. 496 с.
- Федорчак П. Новітня історія Польщі ХХ століття. Навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей. Івано-Франківськ, 2006. 219 с.
- Яровий В. І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ, 2005. 814 с.

Семінарське заняття №2

План.

Перша Чехословацька Республіка 1918–1938 рр.

1. Утворення Чехословацької республіки.
2. Конституція 1920 р. і етндержавний устрій Чехословаччини.
3. Політичні партії Чехословаччини.
4. Економічне становище чехословацьких земель.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Кірсенко М. Чеські землі в міжнародних відносинах Центральної Європи 1918-1920 років. Політико-дипломатична історія з доби становлення Чехословацької республіки. Київ, 1997.
- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи. Навчальний посібник Львів, 2008. 284 с.
- Кріль М. Історія Словаччини. Львів, 2006. 263 с.
- Ротшильд Дж. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. К., 2001. 496 с.
- Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у XX столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки XX ст. Курс лекцій. Київ, 1997. 267 с.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн XX ст. Київ, 2005. 814 с.

Семинарське заняття №3

План.

Югославія у міжвоєнний період

1. Держава словенців, хорватів і сербів.
2. Королівство сербів, хорватів і словенців.
3. Королівство Югославія після державного перевороту 1929 р.
4. Політичне і соціально-економічне становище Югославії напередодні Другої світової війни.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи. Навчальний посібник Львів, 2008. 284 с.
- Кріль М. Історія Словаччини. Львів, 2006. 263 с.
- Ротшильд Дж. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. К., 2001. 496 с.
- Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у XX столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки XX ст. Курс лекцій. Київ, 1997. 267 с.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн XX ст. Київ, 2005. 814 с.

Семинарське заняття №4

План.

Болгарія у міжвоєнний період

1. Болгарія після Першої світової війни.
2. Режим «демократичної згоди» в Болгарії (1923 – 1931 рр.).
3. Болгарія за часів Народного блоку і авторитарних експериментів 1930-х років.
4. Зовнішня політика Болгарії у міжвоєнний період.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюрозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи. Навчальний посібник Львів, 2008. 284 с.
- Кріль М. Історія Словаччини. Львів, 2006. 263 с.
- Ротшильд Дж. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. К., 2001. 496 с.
- Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 402 с.
- Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки ХХ ст. Курс лекцій. Київ, 1997. 267 с.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ, 2005. 814 с.

Семінарське заняття №5

План.

Чехія і Словаччина у Другій світовій війні

1. Встановлення в Чехії окупаційного режиму.
2. Чеські землі у Другій світовій війні. Повстання у Празі 1945 р.
3. Словацька республіка у Другій світовій війні.
4. Словацьке національне повстання 1944 р.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Кірсенко М. Чеські землі в міжнародних відносинах Центральної Європи 1918–1920 років. Політико-дипломатична історія з доби становлення Чехословацької республіки. Київ, 1997.
- Коротка історія Чехії і Словаччини. За ред. проф. П. С. Федорчака. Івано-Франківськ, 1999. 165 с.
- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи. Навчальний посібник Львів, 2008. 284 с.
- Кріль М. Історія Словаччини. Львів, 2006. 263 с.
- Ротшильд Дж. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. К., 2001. 496 с.
- Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки ХХ ст. Курс лекцій. Київ, 1997. 267 с.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ, 2005. 814 с.

Семінарське заняття №6–7

Польща у Другій світовій війні.

1. Напад Німеччини на Польщу у вересні 1939 р.
2. Встановлення радянської влади на західноукраїнських землях.
3. Діяльність еміграційного уряду в Лондоні.
4. Німецький окупаційний режим в польських землях.
5. Рух Опору в Польщі.
6. Варшавське повстання 1944 рр.
7. Польське питання на міжнародній арені.
8. Соціально-економічне й культурно-релігійне життя поляків.

Методичні рекомендації:

Семінарське заняття №6-7 розраховане на 4-и академічні години. При підготовці до цього заняття слід використати посібник Ганни Дильонгової «Історія Польщі 1795–1990», який є на порталі «Чтиво», а також інші посібники та інтернет видання. Покликання на джерела інформації слід оприлюднювати під час виступу на семінарі й передати для ознайомлення своїм колегам з групи.

Рекомендована література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Боже ігрище. Історія Польщі. Київ, 2008. 1079 с.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дильонгова Г. Історія Польщі 1795–1990. К. 2007. 237 с.
- Дильонгова Г. Історія Польщі 1795–1990. [Електронний ресурс] URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Dylonhova_Hanna/Istoriia_Polschi_17951990/
- Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 660 с.
- Комар В. Л. Концепція прометеїзму в політиці Польщі (1921–1939 рр.). Івано-Франківськ 2011. 360 с.
- Польща. Нарис історії. За ред. В. Менджецького та ін. Варшава, 2015. 365 с.
- Ротшильд Дж. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. К., 2001. 496 с.
- Федорчак П. Новітня історія Польщі ХХ століття. Навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей. Івано-Франківськ, 2006. 219 с.
- Яровий В. І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ, 2005. 814 с.

Семинарське заняття №8

План.

Болгарія у Другій світовій війні

1. Болгарія на початку Другої світової війни (1939 – 1941 рр.).
2. Рух Опору в Болгарії.
3. Державний переворот 1944 р. в Болгарії.
4. Участь Болгарії у війні з гітлерівською Німеччиною.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюрозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Славіч Б. Історія Балкан ХХ ст. К., 2004. 600 с.
- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи. Навчальний посібник Львів, 2008. 284 с.
- Кріль М. Історія Словаччини. Львів, 2006. 263 с.
- Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 402 с.
- Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки ХХ ст. Курс лекцій. Київ, 1997. 267 с.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ, 2005. 814 с.

Семінарське заняття №9-10

План.

Югославія у Другій світовій війні

1. Югославія на початку Другої світової війни (1939 – 1941 рр.).
2. Напад Німеччини на Югославію 6 квітня 1941 р. та його наслідки.
3. Проголошення і розвиток Незалежної держави Хорватія.
4. Рух Опору в Югославії.
5. Йосиф Броз Тіто та його діяльність у роки війни.
6. Каральні операції проти партизанів Югославії (1942–1943 рр.).
7. Югославське питання в міжнародній політиці.
8. Югославія на завершальному етапі війни.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Славич Б. Історія Балкан ХХ ст. К., 2004. 600 с.
- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи. Навчальний посібник Львів, 2008. 284 с.
- Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 402 с.
- Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки ХХ ст. Курс лекцій. Київ, 1997. 267 с.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ, 2005. 814 с.

Семінарське заняття №11–12

План.

Польська народна республіка в 1945 – 1989 рр.

1. Режим «народної демократії» в Польщі (1945 – 1949 рр.).
2. Утвердження тоталітарного режиму та його криза 1956 р.
3. Польське суспільство в 1960-х роках. В. Гомулка.
4. Десятиріччя керівництва Е. Герека.
5. Формування громадянської опозиції в ПНР.
6. Криза 1980-х років і запровадження воєнного стану.
7. Крах комуністичного режиму в Польщі.
8. Перемога «Солідарності» в Польщі.

Рекомендована література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Боже ігрище. Історія Польщі. Київ, 2008. 1079 с.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дильонгова Г. Історія Польщі 1795–1990. К. 2007. 237 с.
- Дильонгова Г. Історія Польщі 1795–1990. К. 2007. 237 с. [Електронний ресурс] URL:
https://chtyvo.org.ua/authors/Dylonhova_Hanna/Istoriia_Polschi_17951990/
- Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 660 с.
- Комар В. Л. Концепція прометеїзму в політиці Польщі (1921–1939 рр.). Івано-Франківськ 2011. 360 с.
- Польща. Нарис історії. За ред. В. Менджецького та ін. Варшава, 2015. 365 с.
- Наленч Д., Наленч Г. Юзеф Пилсудский: легенды и факты. Москва, 1990.
- Ротшильд Дж. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. К., 2001. 496 с.
- Федорчак П. Новітня історія Польщі ХХ століття. Навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей. Івано-Франківськ, 2006. 219 с.
- Яровий В. І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ, 2005. 814 с.

Семінарське заняття №13

План.

Соціалістична Югославія

1. Становлення комуністичного режиму в Югославії.
2. Конфлікт «Тіто – Сталін» та його наслідки.
3. Утвердження самоврядного соціалізму в Югославії у 1960-х рр.
4. Контрреформи та криза «самоврядного соціалізму».
5. Розпад Югославської федеративної держави.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Славич Б. Історія Балкан ХХ ст. К., 2004. 600 с.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів за ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 660 с.
- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи. Навчальний посібник Львів, 2008. 284 с.
- Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 402 с.
- Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки ХХ ст. Курс лекцій. Київ, 1997. 267 с.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ, 2005. 814 с.

Семінарське заняття №14

План.

Болгарська народна республіка

1. Болгарія за часів «народної демократії» (1944 – 1948 рр.).
2. Встановлення тоталітарного режиму в Болгарії (1948 – 1953 рр.).
3. Будівництво соціалізму в Болгарії (1953 – 1985 рр.).
4. Крах режиму Тодора Живкова в Болгарії.
5. Болгарія на шляху демократії і ринкової економіки.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюрозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Славич Б. Історія Балкан ХХ ст. К., 2004. 600 с.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів за ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 660 с.
- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи. Навчальний посібник Львів, 2008. 284 с.
- Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 402 с.
- Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки ХХ ст. Курс лекцій. Київ, 1997. 267 с.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ, 2005. 814 с.

Семінарське заняття №15

План.

Чехословацька Соціалістична Республіка (ЧСР)

1. Вибір шляху розвитку Чехословаччини в 1945–1948 рр.
2. Становлення комуністичної диктатури в ЧСР.
3. «Працька весна» 1968 р.
4. Режим «нормалізації» в ЧСР та його крах.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів за ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 660 с.
- Коротка історія Чехії і Словаччини. За ред. проф. П. С. Федорчака. Івано-Франківськ, 1999. 165 с.
- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи. Навчальний посібник Львів, 2008. 284 с.
- Кріль М. Історія Словаччини. Львів, 2006. 263 с.
- Яровий В. І. Історія західних і південних слов'ян у XX столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В. І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки XX ст. Курс лекцій. Київ, 1997. 267 с.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн XX ст. Київ, 2005. 814 с.

Семинарське заняття №16-17

План.

Південнослов'янські землі на сучасному етапі

1. Республіка Словенія.
2. Хорватська республіка.
3. Республіка Сербія.
4. Чорногорія.
5. Боснія і Герцеговина.
6. Косовська криза та її наслідки.
7. Болгарія.
8. Республіка Північна Македонія.

Література:

- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
- Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2000.
- Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. Київ, 1995.
- Славич Б. Історія Балкан ХХ ст. К., 2004. 600 с.
- Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів за ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 660 с.
- Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи. Навчальний посібник Львів, 2008. 284 с.
- Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 402 с.
- Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
- Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки ХХ ст. Курс лекцій. Київ, 1997. 267 с.
- Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ, 2005. 814 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. К. : Критика, 2004. 464 с.
2. Дворнік Ф. Слов'яни в Європейській історії і цивілізації. К., 2000. 499 с.
3. Дейвіс Н. Боже ігрище: історія Польщі. Пер. з англ. П. Таращук. К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи". 2008. 1018 с.
4. Дильонгова Г. Історія Польщі 1795–1990. Переклад з поль. М. Кірсенка. К., 2007. 239 с.
5. Єлавіч Б. Історія Балкан XVIII – XIX ст. Т. 1. Київ: Свенас, 2003. 512 с.
6. Єлавіч Б. Історія Балкан XX ст. Т. II. Київ: Свенас, 2004. 573 с.
7. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. 752 с.
8. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ex.ua/view/6080077?r=82543,80938>
9. Історія південних і західних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). Курс лекцій. За ред. В.І. Ярового. К.: Либідь, 2001. 632 с.
10. Історія південних і західних слов'ян (з давніх часів до X ст.). Курс лекцій за ред. проф. Ярового В. І. К.: Либідь, 2001. 630 с.
11. Історія Центрально-Східної Європи. За ред. Л.Зашкільняка. Львів, 2001. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ex.ua/view/2686046>
12. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів. За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. 660 с.
13. Калакура О. Я. Поляки в етнополітичних процесах на землях України у XX столітті. К.: Знання України, 2007. 508 с.
14. Комар В. Л. Концепція прометеїзму в політиці Польщі (1921–1939 рр.). Наукова монографія. Івано-Франківськ, 2011. 360 с.
15. Комар В. Радянський Союз у політиці прометеїзму II Річпосполитої (1920–1930-ті роки). Укр. іст. журн. 2023. Число 1. С. 82–102. doi: <https://doi.org/10.15407/uhj2023.01.082>
16. Комар В. Л. Прометеїзм у польській зовнішній політиці 30-х років XX ст. *Skripta Historica*. 2023. № 29. S. 123–134.
17. Комар В. Л. Політична діяльність Романа Смаль-Стоцького у міжвоєнний період. *Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Історія та археологія»)*: журнал. 2024. №11(29). С. 1238–1248. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-11\(29\)-1238-1247](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-11(29)-1238-1247)
18. Коротка історія Чехії і Словаччини. За ред. Федорчака П. С. Івано-Франківськ: Плай. 1999. 170 с.
19. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX–початок XXI ст.): Навч. посіб. К. Знання, 2008. 284 с.
20. Кріль М. М. Історія Словаччини. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. 2006. 264 с.
21. Репринцев В. Україна в польських зовнішньополітичних доктринах. *Українська державність у XX столітті (Історико-політологічний*

- аналіз). Київ: Політична думка, 1996. [Електронний ресурс]. URL: <http://litopys.org.ua/ukrxx/zmist.htm>.
22. Рудько С. О. Історія Центрально-Східної Європи (кін. XVIII–поч. XXI ст.): Навчально-методичний посібник з курсу. Вид. 2-ге, доповнене. Острог, 2010. 220 с.
23. Чорній В. П. Історія Болгарії. Львів: ПАІС, 2007. 404 с.
24. Чорній В. Болгарське національне відродження: хронологічні рамки і періодизація. *Проблеми слов'янознавства*. 2000. Вип. 51. С.84–91. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.lnu.edu.ua/page/n51/010.pdf>
25. Яровий В. І. Історія західних та південних слов'ян у XX ст. Курс лекцій. К.: Либідь, 1996. 416 с.
26. Яровий В. Історія західних та південних слов'ян у XX ст. К., 1997. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrcenter.com/>
27. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та балканських країн. XX століття: Підруч. для вищих навч. закл. Київ: Генеза, 2005. 816 с.
28. Komar V., Szymanowicz A. The Poles and the Japanese in the struggle for the Soviet Far East in the 1930s. *Echa Przeszłości*. 2024. XXV/2. Pp. 107–131. ISSN 1509–9873. DOI 10.31648/ep.10924
29. Komar V., Szymanowicz A. *Free Cossacks and the Second Polish Republic*. *Przegląd Nauk Historycznych*. 2023. Tom XXII. Nr 1. Pp. 169–203. DOI: <https://doi.org/10.18778/1644-857X.22.01.07>